

EDITORIAL

L'esperat Diccionari General de la Llengua Valenciana

Ha tardat, però ha arribat. Després de deu anys la **Real Academia de Cultura Valenciana** ha tret finalment el tan anunciat **Diccionari General de la Llengua Valenciana**.

¿Es molt o es poc de temps? Puix, segons se mire.

Si estiguérem parlant de la **Antiacademia**, la AVL, que conta en uns mijos i un presupost exorbitants, pareixeria molt. De fet, no s'enten que encara no hagen tret un diccionari equivalent per a la *jerga* que ells promouen; en lo facil que ho tenen: nomes han de copiar el diccionari del **Institut d'Estudis Catalans** i fer les chicotetes modificacions de costum per a continuar mantenint enganyada a la gent.

Recordem en canvi que la **RACV** veu continuament retallades les subvencions i conta en els recursos minims, de manera que, a banda de la beca en que s'ha dotat al director de l'obra, nomes el treball absolutament desinteressat dels col·laboradors, ocupant en la labor el seu temps lliure, ha pogut fer possible dur a terme la mampresa.

Deixant als experts la critica detallada de l'obra en els aspectes mes tecnicos, per lo que fa al punt de vista dels usuaris es una ferramenta magnifica per a conèixer i utilitzar la **llengua valenciana**. Es tracta tant d'un **diccionari general** com d'un **diccionari normatiu**, aço es, arreplega vocables de tots els ambits, incloent localismes, vulgarismes i arcaismes, però deixant-ho clar en cada moment i remetent a la paraula mes correcta o general.

Aço fa del diccionari un llibre de consulta versatil, util inclus per a acostar-se a la **lliteratura classica valenciana**.

Però esta, que es la seua gran **virtut**, es també la seua major **debilitat**. Tenint en conte la facilitat que han demostrat els enemics de la llengua valenciana per a tergiversar-ho tot, podem imaginar ya lo que faran: buscaran en el diccionari paraules extintes i diran: ¡Vegeu com si que son valencianes, que fins els *blaveros* les reconeixen! ¡Tant de soroll que armen i resulta que acaben admetent lo que utilisem nosatres! ("el que utilitzem nosaltres", mes be.)

La deformacio induïda en l'escola al conjunt dels valencians, unida a la falta de formacio de molts valencianistes, els deixa indefensos davant d'esta **falacia**. Perque no tot lo mon se para a mirar les abreviatures que apareixen darre de cada paraula, i aixina no voran la clara indicacio **var. ant.** que seguix ad algunes entrades, i que vol dir que això es una **variant antiga**, es dir, un **arcaisme**, i que no te trellat utilitzar-lo en l'actualitat.

(Potser podia haver-se destacat mes la condicio d'antiga d'una paraula (¿posant-la en cursiva, per eixemple?) per a evitar confusions interessades. Açò no haguera segut massa ortodox, però tampoc ho es la situacio en la que vivim.)

¿S'imaginen la següent situacio?: un chiquet de Burgos tornant a casa i dient-los a sos pares: "*Maguer que no curé de estudiar, aquesta vegada he podido defendarme en el examen*" ¡Els pares pensarien que el chiquet s'havia posat malalt! I el chiquet dient-los que son uns ignorants i que esta es la forma culta de parlar el castella.

Es cert que totes les paraules que emplea el chiquet son **castellanes** (*Maguer que: aunque; curar: preocupar, cuidar; aquesta: esta; vegada: vez; defender: defender.*) però també ho es que son arcaismes que ningú que no siga un insofrible pedant utilisaria en l'actualitat.

Puix esta **situacio grotesca** es la que s'està produint de forma quotidiana en les cases valencianes des de fa trenta anys: chiquets que tornen de l'escola parlant un argot demencial, similar al que se sent en **RTVV** i al que s'utilisa en els mijos oficials, i corregint a uns pares que no tenen mes delit que el parlar en naturalitat la llengua que deprengheren de sos pares.

De modo que, efectivament, el diccionari arreplega a monto d'arcaismes, però, ¡contel!, açò no vol dir que siga correcte utilitzar-los en l'actualitat, ni en ambits formals, ni en informals.

Per lo demes, després d'utilisar l'argument de l'arcaisme per a justificar l'us de determinat lexic, els *catilibans* no se tallaran a l'hora d'impondre un fum de **barbarismes**, paraules totalment alienes a la llengua valenciana de qualsevol epoca, com els famosos *amb, aleshores, esport, tardor*, etc. I poc els importarà que estes no apareguen en el diccionari de la **RACV**, perque—diran— eixa obra no mereix cap de credit al no eixir dels "ambits cientifics". D'igual modo, no els supondrà cap incomoditat la completa ausencia d'arguments per a obligar a "recuperar" **nomes** els arcaismes valencians que, "casualment", coincidixen en el **catalla** viu.

La contradicció d'utilisar un argument o el contrari segons convinga no els supon cap problema, puix la seua senya d'identitat es l'absence absoluta d'escrupuls intel·lectuals.

Per lo que fa als valenciaparlants sense complex d'inferioritat, continuaran—això esperem en totes les nostres forces— parlant el valencià tal qual el deprengheren de sos pares, conreant la **autentica llengua valenciana** a l'espera del dia en que el trellat torne a la societat valenciana.

LA CITA

Les dificultats per les que travessa el mon es deuen a que els ignorants estan completament segurs i els intel·ligents plens de dubtes.

Bertrand Russell

SUMARI

- 1 EDITORIAL: **L'ESPERAT DICIONARI GENERAL DE LA LLENGUA VALENCIANA**
- 2 LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- 3 BIOGRAFIA: **MIGUEL HERNÁNDEZ**
- 4 FRUITES, VERDURES I HORTALICES (XLIX): **PARLEM DE LA POMA**
- 5 ACTIVITAT CULTURAL: **CO-NEIX VALENCIA. RUTES PEL CAP I CASAL**
- 6 RESENYA BIBLIOGRAFICA: **EL 'THINK TANK' DEL VALENCIANISME**
- 7 PASSATEMPS
- 8 RONDALLA: **EL CANT DEL GALL**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, però no de divisio, entre nosatres.

AVIS

Ha d'anar a la tenda i fer fotocopies d'est eixemplar i anar després a visitar a amics i coneguts per a repartir-les, i fer-ho tot caminant i pujant i baixant a peu les escales. Est eixerci es una magnifica manera de mantindre's en forma. ¡El *Rogle* es preocupa per la salut dels seus llectors!

ACTIVITATS CULTURALS FEBRER DE 2011

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

ARV (Accio Regne de Valencia)
Av. Menéndez y Pelayo, 10-12 b. 46910 Alfafar
www.acciorv.com

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Pintor Gisbert, 17- baix. 46006 Valencia C.
Tel: 963 41 22 22 i 963 41 90 20
www.gav-valencianistes.com

Rogle: Vore quadro a banda en esta pagina

2 Feb (dimecres) 19:30 h. La Llar. Seu de ARV.
CONFERENCIA: Joan Ignaci Culla: "Joanot Martorell: cavaller i escriptor de la nació valenciana".

+Info: **Rogle i ARV**

14 Feb (dilluns) 19:45 h. Seu de l'Aellva
TERTULIA-TALLER PROSA.
Llegiran: Agusti Zacarés i Vicent Ramón Calatayud.

+Info: **Aellva**

19 Feb (dissabte)

CONEIX VALENCIA. Rutes pel Cap i Casal.

Ruta 1: Ruta vicentina i Via Augusta

Visita guiada als llocs vicentins. Aproximació històrica i patrimonial.

L'hora i el punt d'encontre se comunicarà als inscrits.

(Vore més detalls en pagina 3)

+Info: **ARV i Rogle**

24 Feb (dijous) 20:00 h. Seu del GAV.

CONFERENCIA: Manolo Matas: "La división provincial del Reino de Valencia".

+Info: **GAV**

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarem a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Ruralcaixa**, es:

3082 1222 81 4622492421

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527

46002 Valencia ciutat

Telefon: 617 030 370

rogle@rogleconstantillombart.com

Rogle en Internet

Tots els exemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com

www.cardonavives.com

www.enkara.org

www.pjvalencianista.org

www.acciorv.com

BIOGRAFIA

M^aA.M.C.

Miguel Hernández

L'any passat es complí el centenari del naixement de **Miguel Hernández**, poeta adscrit tradicionalment a la **Generació del 36**, naixcut en Oriola el 1910. Autor d'especial rellevància en la literatura espanyola del segle XX, Miguel Hernández mantingue una relació molt més propera en la anterior Generació llieteraria, la del **27**, sent considerat per **Damaso Alonso**, intel·lectual també d'esta època, com el més genial i major seguidor de les ensenyances i model d'esta escola.

Poeta i intel·lectual de formació autodidacta, fon educat en el si d'una família humil que es dedicava al pastoreig de ganado, desenrollant-se la seua infància en l'ambient rural d'Oriola mentre feya de pastor de cabres i rebia estudis elementals. Posteriorment tindria oportunitat de cursar estudis de dret i llieteratura.

Miguel començà a escriure poesia inspirat-se en el seu entorn. El seu interès per la llieteratura, i principalment per l'obra d'escriptors clàssics com **Graciano de la Vega** o **Luis de Góngora**, influi en ell, i de manera especial en els versos de la seua etapa de joventut. Conegue també la producció d'autors com **Rubén Darío** o **Antonio Machado**. Participà en tertulies llieteraries que organitzava en Oriola el seu amic **Ramón Sijé**, encontres en els quals se relacionà en la que després seria la seua dona i inspiradora de molts dels seus poemes, **Josefina Manresa**, en qui contrauria matrimoni en el període de la Guerra Civil.

En 1931 realitzà el seu primer viatge a **Madrid** i, al no trobar el recolzament que esperava, se'n tornà a Oriola, a on participà en un homenage que se li fa a **Gabriel Miró**. Després de la publicació del primer volum de versos **Perito en lunas**, en 1933, torna de nou a Madrid a on, en esta ocasió troba millor ambient llieterari, donant-se la possibilitat de que la revista *Cruz y Raya* li publicara el seu *auto sacramental* **Quién te ha visto y quién te ve y sombra de lo que eras**, d'influència calderoniana. En esta etapa de la seua vida, comença a relacionar-se en grans escriptors i poetes com **Alberti**, **Rosales**, **Aleixandre** i **Neruda**; es en este últim en qui funda la revista *Caballo Verde para la Poesía*. També durant

esta etapa iniciaria la que ha segut considerada com la seua obra mestra: **El rayo que no cesa**, composta per versos –sonets endecasílaps– en els quals el fill conductor son els temes dedicats a l'amor, la vida i la mort. La

RETRAT DEL POETA FET PER ANTONIO BUERO VALLEJO EN LA PRESO EN 1940.

seua poesia se fa més social i manifesta a les clares un compromís polític en els més pobres. En desembre de 1935 mor el seu amic de tota la vida **Ramón Sijé** i ad ell li dedica la seua extraordinària obra **Elegía**. Molt influenciat per les idees marxistes de **Neruda** evolucionarà ideològicament a posicions polítiques d'esquerra, i el seu compromís

fara que, quan en 1936 esclate la **Guerra Civil**, s'incorpore com a voluntari en l'Eixercit republicà; passant el temps, arribaria a ser nomenat **Comissari de Cultura**.

Durant el període de la guerra estigué molt actiu i en molta presència en els diferents fronts de batalla, aixina com en les activitats culturals que a nivell internacional s'organitzaren l'any 1937 en **Madrid** i **València**; inclús viatjaria a l'Unió Soviètica en representació del **Govern de la República**.

El falliment, als pocs mesos d'edat, de son primer fill (1938) i el naixement del segon (1939) s'afegiren com a motiu inspirador de la seua obra poètica **Hijo de la luz y de la sombra**, dedicada al primer fill, i **Nanas de la cebolla** al segon.

MIGUEL HERNÁNDEZ RECITANT UN POEMA.

Fon detingut en Oriola al finalitzar la guerra i condemnat a mort. Després se li commutaria la pena per la de cadena perpetua. Passaria per varies presons -**Palencia**, **Ocanya**- i en 1941 seria traslladat al **Reformatori d'Adults d'Alacant** a on se li manifestà una greu afecció pulmonar que derivà en tuberculosi, la qual, a l'any, li provocaria la mort.

La seua biografia quedà marcada per la seua mort en plena joventut, conseqüència de la Guerra Civil i del seu compromís en la **República**, truncant-se una de les trayectories més prometedores de la literatura valenciana en castella del segle XX.

Parlem de la poma

La poma, actualment i degut a les importacions lliures de qual-sevol país del món, la tenim a l'abast durant tot l'any i en perfectes condicions. És una de les fruites més universalment coneguda i popular, puix que la pomera creix i produeix arreu del món sense massa dificultats. Encara que la pomera és tan antiga com la pròpia agricultura es creu que prové de les muntanyes del Caucas. Pertany a la família de les **rosacees**, genero **malus**, i la majoria de les varietats a la classe **malus pulula**.

És un dels fruits més complets que existixen, tant pels seus valors nutritius, com per la quantitat de varietats, colors i gusts; tant és aixina que si haverem d'elegir l'arquetip dels fruits produïts en la terra, nos voríem obligats a elegir a la poma com a ideal protagonista. Els més afamats pintors ja s'avançaren incorporant-la des de temps remots en els seus llenços, especialment en els bodegons, mostrant els seus colorits més diversos. També s'ha de remarcar que és la fruita més important dins de la mateixa Bíblia, per allò d'Adam i Eva, i que portà a **García Lorca** a dedicar-li el següent sonet: **"La manzana es lo carnal/ fruta esfinge del pecado./ Gota de siglos que guarda/ de Satanás el contacto"**.

Segons varietats té diferents formes, encara que generalment és ovoide, a vegades allargada, llaugerament quadrada o descaradament redona. És la fruita de major consum en fresc, a l'alcanç de qualsevol família, per damunt dels cítrics i dels platans; algunes varietats, com p.e. la **Reineta** i la **Golden Delicius**, són especials per a menjar-se les torradetes. Resulta imprescindible en l'industria pasticera, a voltes com a gelatina o melada i, com no, per a preparar la famosa tortada de poma. També s'utilisa per a la fabricació de licor i de la **sidra**. Les varietats ja són incontables per la proliferació de les més novedoses, que apareixen un any darrere d'un altre; n'apuntarem unes quantes: **Verdedoncella, Golden Delicius, Reineta, Starking, Red Delicius, Jonathan, Granny Smith, Gravenstein, Top Red, Fuji, etc...**

La presència en el fruit de vitamina C i B, junt als variats minerals que posseix (calci, ferro, fòsfor i potasi), oferix un excelent regal per a l'organisme humà, degut a les innumerables propietats medicamentoses que conté, adequades tant per a l'aparat digestiu, com en el camp de la nutrició per a combatre l'àcid úric. Per una altra banda, igualment té notables propietats desinfectants i astringents.

RESENYA BIBLIOGRAFICA M^aA.M.C.

Martínez Roda, Federico

El 'think tank' del valencianisme

(L'intellectualitat valencianista en tres segles)

Lo Rat Penat, Valencia, 2010 (242 pàgines)

Este llibre, en un títol que fa parar l'atenció pel tema que tracta, vol ser una aportació sobre el valencianisme. L'obra fon premiada en els **CXXIV Jocs Florals** en el "Premi Extraordinari Josep Mª Bayarri" que dota la **Diputació de Valencia**.

'Think tank' es un terme de moda i de difícil traducció que l'autor utilisa per a desenrollar en onze capítuls, precedits d'una breu introducció, un total de **quaranta huit biografies**. Estan escrites, no a l'ús, sino per mig del relat de fets, d'actuacions i descripció de moments en la vida dels personages, de la seua obra i de les institucions en les quals interactuaren i/o se relacionaren; sobre tot lo qual reflexiona l'autor en la pretensió de recordar a uns valencians inoblidables, alguns d'ells enfrontats políticament, pero que -senyala- tenien com a nexa d'unió l'amor per **Valencia**, i que donaren cos i forma al moviment valencianista en la seua caent cultural i intel·lectual.

Els personages s'agrupen en diferents epígrafs que els identifica o pels quals han descollat en les seues actuacions a lo llarc de sa vida. Finalisa en l'epíleg, en el qual se fa una afirmació rotunda de l'inexistència del **nacionalisme valencià**. I, si nos atenem a lo dit en el llibre, aixina pareixeria, pero n'hi ha mes coses que no se mencionen i que constaten l'existència d'un valencianisme polític i un nacionalisme valencià. En est obra només l'excepció de **Miquel Adlert**, cas aïllat i difícil d'explicar per a l'autor, possibilitaria que es poguera parlar de cert nacionalisme. Resulta curios "l'oblit" de **Rafael Trullenque** o de **Fausti Barberà**, entre uns altres, quan d'este tema es tracta.

No s'enten, en canvi, l'interés per justificar la labor de catalanistes declarats, com **Carles Salvador** p.e., a pesar de ser el creador dels Cursos de **Lo Rat Penat**.

La recomanació de la llectura es obvia, pero l'esperit crític en que s'ha d'abordar es mes que convenient.

ACTIVITAT CULTURAL

CONEIX VALENCIA.

RUTES PEL CAP I CASAL

Activitat organisaada per **Accio Cultural, Social i Economica del Regne de Valencia (ARV)** i **Rogle Constanti Llombart de Cultura Valenciana**.

Objectius:

Visitar monuments emblematics de la ciutat de Valencia i contextualisar-los historicament.

Descobrir part de l'història del Cap i Casal del Regne de Valencia.

Tindre una jornada de convivència que permeta intercanviar opinions i conversar i establir relacions d'amistat i companyerisme.

Calendari:

(Nomes la primera ruta està definida, les altres tres estan per concretar.)

▪ Ruta 1: Ruta vicentina i Via Augusta

Dissabte, 19 de febrer de 2011

Visita als diferents llocs que l'història i la tradició relacionen en l'estada i martiri de Sant Vicent Martir. Colabora **Valencia Cultural-Via Augusta y Camino de Sant Vicente Martir**. Guia: Francisca Llosa, presidenta d'esta associació.

▪ Ruta 2: La Valencia migeval.

Prevista per al mes de març.

Visita pel centre històric, parant atenció en les principals edificacions erigides durant l'època foral.

▪ Ruta 3: La Valencia renaixentista i la barroca.

Prevista per al mes de març.

Visita a monuments emblematics d'estos estils que transformen part de la ciutat de Valencia, adequant moltes de les edificacions anteriors.

▪ Ruta 4: La Valencia modernista.

Prevista per al mes d'abril.

L'Eixample de la ciutat i les noves modes europees reflexades en alguns edificis urbans.

Inscripció:

L'inscripció se fara per a rutes separades i estarà oberta fins que es complete el numero de places, que estan llimitades a 20 per ruta.

L'inscripció se podra fer a traves de la pagina web d'Accio Regne de Valencia (ARV), o en el tel. 686 242 830.

S'abonara una quantitat mínima, encara per definir.

Lloc i horari:

El lloc de trobada per a iniciar cada ruta se comunicará als inscrits en la suficient antelació per correu-e o be per telefon.

Horari: Totes les rutes començaran a les 10:00 h, en la previsió d'acabar entre les 13:30 i les 14:00 h.

+Info: **ARV** i **Rogle**

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.	1. Instrument utilitzat en la cuina per a triturar o batre els aliments.	1.							
	2. Qualitat de fondo o profund. Part fonda d'alguna cosa. Una de les tres dimensions que definixen el volum d'un cos.	2.							
	3. Adornar un teixit utilitzant agulla i distintes classes de fil, fent diferents classes de punts i formant dibuixos, lletres, etc.	3.							
	4. En masculí, persona que se considera superior als demes, be per la seua posició, riquesa o per qualsevol altra circumstància, despreciant ad aquells que considera inferiors. Dit d'una cosa: grandios, magnífic.	4.							
	5. Orgue en punta en el que punchen i injecten veri certs animals, com l'alacra o alguns insectes.	5.							
	6. Caldo o salsa fet en diversos condiments, en el que se deixen els aliments per a conservar-los i donar-los sabor.	6.							
	7. Mania. Obsessió. Idea persistent.	7.							
La solució a peu de pàgina.	PARAULES VERTICALS: 1. Posar dret lo que està tort, inclinat o tombat. Corregir ad algu o alguna cosa cap a lo correcte. 2. Traure aigua del pou.								

RONDALLA

El cant del gall

Una dona molt major observà en tant es va enfadar i tan mal va quedar quina **exactitut**, casi científica, se posava a cantar el seu gall, tots els dies, en la seua germana, a uns quants quijustetament abans de que eixira el sol, lometros del poble.

arribant a la **conclusio** de que era el cant d'aquell gall el que fea que el sol eixira.

Per això, quan el gall se li va morir, **s'afanyà** a substituir-lo per un atre, no fora que a l'endemà no naixquera l'**astre** rei.

Un dia la vella **rinygue** en els seus veïns;

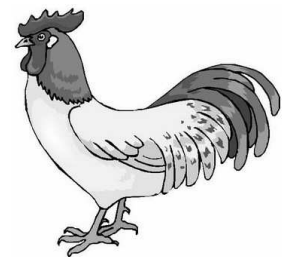
A l'endemà, quan el gall se posà a cantar i, un poc mes tart, començà a des-puntar el sol per l'**horiso**, ella se **reafirmà** en lo que durant tant de temps havia sabut: ara el sol eixia a on ella estava, mentres que en el poble s'haurien que-

dat a fosques.

iEls s'ho havien buscat! Lo unic que sempre li **estranyà** fon que els seus antics veïns no

acodiren jamai a demanar-li que tor-nara al poble en el seu gall.

Pero ella ho va atribuir a la **cabude-ria** i **estupidea** d'aquells **ignorants**.

Adaptació i traducció al valencià d'un conte d'Anthony de Melo, tret de www.sanmiguel.org.ar

GLOSSARI (paraula/ sinònims: definició)	Estranyà de estranyar/ sorprendre : Despertar la curiositat, sorpresa o admiració.	Ignorant/ incult/ analfabet : Que no sap res o sap ben poc.
Afanyar-se de afanyar/ allaugerar : Fer les coses en corruixes, en pressa. Donar-se aire.	Estupidea/ necetat/ simplea : Escassea d'intel·ligència.	Reafirmà de reafirmar/ assegurar/ ratificar : Reforçar una postura o plantejament gràcies a noves senyales que la confirmen.
Astre/ estrela : Cada u dels cossos del firmament.	Exactitut/ puntualitat/ precisió : Qualitat que te lo que està ben medit o que s'ajusta a les regles rigorosament.	Rinygue de renyir/ barallar-se : Tren-car la relació d'amistat en algu a conse-qüència d'una disputa no resolta.
Cabuderia/ tossuderia : Actitut de les persones que persistixen en accions o idees sense atendre a raons.	Horiso/ llimit : Llinea que marca la su-perfície terrestre que es veu des d'un lloc.	
Conclusio/ deducció : Punt al que s'arriba després d'un juí raonat.		

Solució:

Verticals: 1. ADREÇAR 2. POAR
1. BATEDORA 2. FONDARIA 3. BRODAR 4. SOBERP 5. FIGÓ 6. ADOP 7. ENRONIA

I RECORDA...La nostra primera paraula es **adreçar**. **Adreçament** es l'acció i efecte d'adreçar. Se diu que es **adreçable** allo que es susceptible de ser adreçat. Eixemples: *Tonet, nuga esta canya a la planta per a adreçar-la. A Jaume el va adreçar son pare en un bon escamo.*

La nostra segona paraula es **poar**. **Poador-ra** es la persona que es dedica a poar. El **poal** es el recipient de fusta, metal o d'una atra materia, en una ansa en la part superior, i que s'utilisa per a traure aigua del pou. El **poaler** es el fabricant o venedor de poals. Una **poalada** es la cantitat de liquit o d'una atra cosa continguda en un poal. Eixemple: *Apagaren el foc a poalades d'aigua.*